

Notranjiec

Izhaja vsako soboto in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 v. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani Breg šte. 12.

GLASILO
POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA
ZA NOTRANJSKO V POSTOJNI.

Inserati se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K. Pri večkratni objavi primeren popust. Mala naznanila po 20 vin. od petit-vrstice.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Misli o volilni reformi.

Delo odseka za volilno reformo je v glavnem zaključeno. Razprava v zbornici ne bo prinesla bistvenih izprememb in zlasti število zastopnikov posameznih narodov ostane najbrž neizpremenjeno. Sedaj se imajo narodi in stranke odločiti, ali sprejmejo volilno reformo v tej obliki, kakor se jim ponuja ali ne. Med onimi narodi, ki tavajo v tem prevažnem vprašanju v negotovosti, smo tudi Slovenci. V tem oziru treba jasnih in odkritih besedij, dokler je še čas.

Koroški in štajerski Slovenci so se že izrekli proti reformnemu načrtu, kakoršen je sedaj, ker pomeni za koroške Slovence gotovo politično smrt in ker zagotavlja trajno nemško nadvlado na Spodnjem Štajerskem. Tudi del primorskih politikov se tako izraža. Na Kranjskem se je izrekla narodno-napredna stranka za obstrukcijo reformnega načrta, klerikalna stranka — in v tem se ji je pridružilo tudi kamniško glasilo „Naš List“ — pa je za sprejem volilne reforme in proti temu, da se riskira obstrukcija.

Izhajamo od premise: splošna in enaka volilna pravica mora priti. Načelo vzprejemamo z odobravanjem.

Nihče se tej demokratični zahtevi ne more več vstavljati. Dejstvo pa, da so se mase, osobito socijalno-demokratične ogrele zanjo, ki izjavljajo, da ne odnehajo, dokler ne dobe splošne in enake volilne pravice, nam

je dovolj zanesljiva garancija, da to vprašanje ne pride več z državno-zborskega dnevnega reda! Tu se ima izvojevati ves boj.

Toliko je gotovo, da s sedanjim reformnim načrtom ne pridobimo nič. Sicer bomo dobili nekaj mandatov več, a pomnoži se tudi celotno število poslancev od 425 na 516. Pomisliti treba dalje, da bi se z vztrajnim političnim delom število slovenskih poslancev tudi po sedanjem volilnem redu v doglednem času pomnožilo. Tisti računi Šukljetovi, da bodo po novem volilnem redu Čehi oziroma Poljaki še bolj oškodovani kot mi, se ne ujemajo in nimajo za nas nobene prepričevalne vrednosti. Za nas mora biti merodajno le vprašanje: koliko po novem volilnem redu Slovenci v državi in v posameznih deželah na veljavi pridobimo oziroma izgubimo. Ne smemo biti preveč bojaz-

Vilhar v ječi.

ljivi za svojo popularnost, ne smemo metati na tehtnico le zmago ideje splošne in enake volilne pravice, ampak pomisliti moramo hladno in trezno, da tisto,

kar postane po reformnem načrtu zakon, ostane za nedogleden čas neizpremenjeno. Nemci bodo s tem, da bo odslej potrebna za vsako izpremembo volilnega reda dvetretjinska večina, za dolgo vrsto let zamogli braniti svojo krivično nadvlado v zbornici. Zato si morajo biti slovenski poslanci dobro v svesti velike odgovornosti, ki jo nosijo v tem trenutku: zdaj še lahko dobimo pravično zastopstvo v državnem zboru; ako ta trenutek zamudimo, potem nikoli več.

Slovenci kot narod se ne smemo zadovoljiti z zmago ideje splošne in enake volilne pravice kakor socijalno-demokratska stranka, ki v ta namen mirno žrtvuje interese narodov: mi kot narod ne smemo ničesar žrtvovati, ampak moremo in moramo le pridobiti. Ako pade sedanji načrt volilne reforme, s tem nič ne izgubimo; kajti prav gotovo pod pritiskom javnega mnenja po vsej Avstriji ne bo to vprašanje več izginilo z dnevnega reda državne zbornice. In prav tako brezdvomno je, da bo prihodnji reformni načrt, ako bodo sedanjega Slovenci obstruirali, nam pravičnejši in ugodnejši. **Zato se izrekamo za obstrukcijo sedanjega načrta volilne reforme** in zato, da započno slovenski poslanci boj, da se dosežeta dva sigurna mandata za koroške Slovence, da se novi nemški mestni mandat na Sp. Štajerskem zopet izloči in zagotovi Slovanom na Primorskem dolžna večina.

Glede Kranjske pa izjavljamo, da kakor odklanjamo dr. Šušteršičevo volilno geometrijo, tako tudi nismo za Plantanov načrt.

Vilharjeva slavnost.

Na Vilharjevo slavnost so došli 12. t. m. naslednji brzojavni in pismeni pozdravi:

Belgrad. V duhu sem z Vami in iz dubine duše kličem: „Slava Vilharju!“ — Vukasovič-Stibil, podpolkovnik.

Gleichenberg. Slava Vilharjevemu spominu, čast zavedni Notranjski! — Hmelak, Sivec, Žužek.

Gorica. Slaviteljem pesnika-slavca in moža kremenitega značaja kličejo v Gorici zbrani goriški, solkanski in tržaški Sokoli iskren nazdar!

Gorica. Velikemu buditelju naroda, Miroslavu Vilharju večen hvaležen spomin! — Uredništvo „Soče“.

Idrija. Slava pevcu Notranjske! — Delavsko bralno društvo.

Idrija. Hrabremu narodnemu boritelju krepak nazdar! — „Sokol“ v Idriji.

Idrija. Vilharjevim čestilcem se pridružuje tudi idrijska narodna čitalnica. Vilharju slava! — Odbor.

Ljubljana. Slovenskemu pesniku-buditelju, stvaritelju slovenske operete: Slava! — Intendantca slovenskega gledališča.

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa. (Dalje.)

„Pustite. Tudi jaz imam dečka, zdravega kot dren. In če najdem kje takega sokoliča, ko se pod orožjem ubijam po svetu, se mi zasmije srce in poljubim ga kakor svojega sinka.“ — Junaku se pri teh besedah pojavi v očesu tajna solza, poljubi dečka in pravi: „Kaj hočem, ni me mati rodila, da gledam mirno, kako mi zarod cvete, ampak da kosim po svetu turške glave.“

„Dajte, dajte, kume Marko“, se pošali Kata, „oprimate se mojih žgancev in našega vina, pustite zdaj Turke in turško kri.“

In bogme, Marko se je oprijel in jedel in pil kakor velik junak, pa tudi gospod župnik se je krepil kraj njega. Govoril je le malo, pa saj tudi ni prišel do besede, ker je Marku vino razvezalo jezik in začel praviti junaške zgodbe, govoril o knezu Jurju Sobieskem, o banu Nikoli Zrinjskem, o Lenkoviču, kako se je klalo pri Virovitici, kako je hodil po Vinodolu in v Liki sekal Turke, kako ga je turška sablja pri Jelini ranila v ramo in kako je dobil zarezo v Krbavi v lice. Govoril je junak kakor vila, pil pa kakor kraljevič Marko. Dečko je z odprtimi usti slušal Marka. Slednjič reče Marko ves vesel:

„Glej, brate Ilija, kako ti je dobro. Sediš kakor bčela v panju. A mali mi je pravil, da si že streljal Turke. Lepo puško in samokrese vidim na steni. Dal bi glavo, da je imel oni srebrno okovani samokres že kak Turčin za pasom. A kako da si zapustil orožje in prijel za plug.“

„Če me vprašaš, ti odgovorim, kako je to bilo“, odvrne Ilija. „Nisem rojen v tej vasi, ampak v Ribniku tam daleč za Dubovcem pod vlado Frankopanov. Frankopani so kmetom prijazni gospodarji. Ne poznajo ne biča ne batine, a junaki so, ki se bijejo z vsem svetom. Kjer pa so oni s sabljo, tam so njihovi kmetje s kopjem in pušo. Imel sem dvajset, brate. Tedaj so Turci imeli Liko, in naši ljudje so se mnogokrat odpravili k Turkom v krvave goste. Prišla je vrsta tudi name. Po malem sem se priučil puški in nožu. Nekoč l. 1535. smo zašli v Obrovec, Turki so pritiskali, malo nas je odneslo glavo, mene pa so ranjenega vjeli Turki. Bil sem spodoben in pogumen dečko. To je Turkom ugajalo in vsi na en glas so tiščali vame: poturči se! Dober kristjan sem in ne prodam duše za dinar. A robstvo je strašno zlo, turško robstvo pa gotova smrt. Uklepajo te, bijejo te, žejen si, gladen, ne veš ali si človek ali pes. Težko mi je bilo, rečem ti, vrlo težko. Pa kaj sem hotel? Rekel sem Turčinu: Vaš hočem biti! Verjeli so mi ti norci. Sneli so mi okove, me nahranili in napojili, dali mi denarja, in neki njihov pop me je učil, kako velik svetnik je turški prerok.“

Ljubljana. Čast in slava spominu Miroslava Vilharja. — Vela Nigrinova, član kr. pozorišta v Beogradu.

Ljubljana. Slava probuditelju zavedne Notranjske. — Čadež, Fischer, Juh, Matjan, Treo, Snój, Vlach, Vašič.

Maribor. Odličnemu slovenskemu skladatelju Vilharju slava! Nikdar ne bodo utihnile njegove nedosežne melodije, tako bodi nevenljiv njegov spomin med njega ljubljenimi Slovenci! — Mariborska čitalnica.

Opatija. Hrvatsko pjevačko društvo „Kolo“ iz Zagreba desavajuče se na obalama hrvatskog mora kliče: Slava slovenskom skladatelju Vilharu. — Ivkanec, predsjednik.

Opčina. Službeno zadržana kličeva v duhu z Vami: „Slava Vilharju!“ — Jeretina, Kabaj.

Prvačina. Narod, ki mož svojih ne slavi, vreden ni življenja ne časti. — Prvaški „Sokol“.

Reka. Slava Vilharjevemu spominu! — Dr. Ponebšek, Adler, Leitgeb, Setic, Šetina.

Rogatec. Slava spominu narodnega pevca-buditelja, slava njegovim čestilcem! Kakor trda kraška skala, večno naj Slovenija stala! — Poslanec Žitnik.

Senožeče.

Konj se brani s krepko nogo,
lev in tiger sè zobmi,
orel s kremplji,

sova s kljunom,
bik z rogmi,
še kopriva bridko peče,
rože trnje se drži,
pevec nima, kakor pesmi,
pa se vraga ne boji.

Slava mojemu mnogoletnemu prijatelju Miroslavu! —
Josip Zelen. (Konec prih.)

Politične vesti.

Državni zbor se najbrž snide 15. ali 17. septembra.

Za „katoliški“ shod, ki se ima vršiti te dni v Ljubljani, delajo klerikalci prav ameriansko reklamo. Svarimo še enkrat Notranjce, naj se ne dajo zavesti po imenu, in naj ne pridejo na ta shod delat štafaže klerikalni stranki, ki hoče pod imenom verskega shoda prirediti politično klerikalno demonstracijo.

Koroški Slovenci so dobro izprevideli, kaka sleparija se skriva za tem „katoliškim“ shodom in so zato enoglasno odpovedali na zborovanju zaupnih mož iz vse slovenske Koroške, katerega se je udeležilo tudi 28 duhovnikov, svojo udeležbo. Ta svoj sklep hočejo tudi natančno izvesti in zato proglašajo deželni poslanec Fran Grafenauer vsakega koroškega Slovenca, ki bi se shoda kljub temu udeležil, za uskoka. Klerikalci

Te oslovske litanije sem poslušal kot da me je rodil sam Mohamed in prišlo je tako, da so me imeli kakor jutri obrezati in da pogazim križ. Bila je mrka noč.

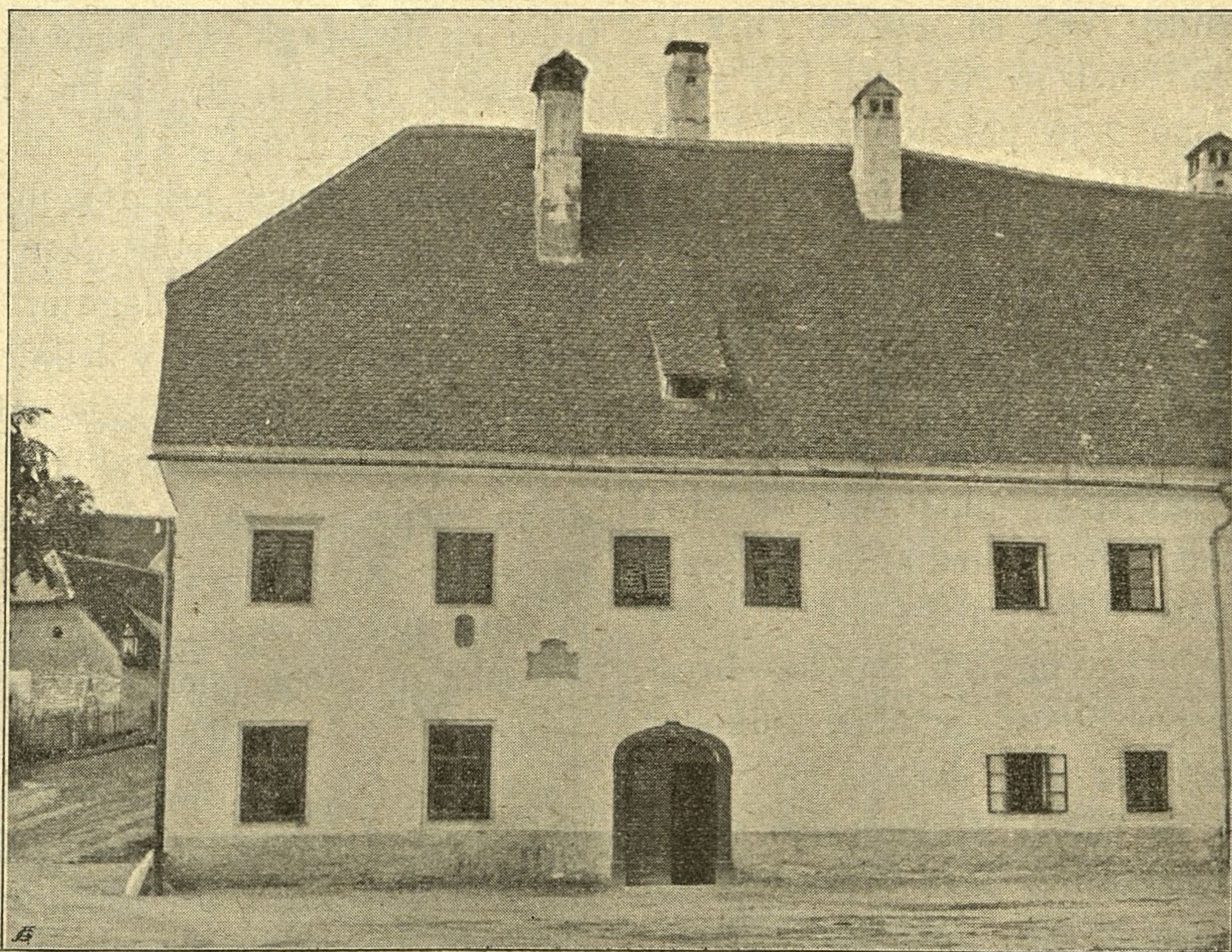
Po dnevi sem se bil veselil, častil Turke, grdil — bog mi odpusti — krščansko gospodo, pil sem in Turki so mislili, da sem se opil. Stisnil sem oči, kakor da sem pijan. Ko so oni zasmrčali, odprem oči, vzamem malo puško, nož in mošnjo cekinov. Po trebuhu se splazim do reke Zrmanje in po vodi priplavam do morja. Našel sem barko, dal mu polovico cekinov in odvedel me je v Senj, odkoder sem se zopet vrnil v svoj kraj.

A v kljub temu nisem

miroval. Zopet sem prijel za orožje. Zrinjski, ki so imeli tedaj Dubico, so nam naročili, naj jo junaško branimo. Bili smo najboljši momci, a redko sejani, Turkov pa cela šuma, deset na enega. Spomnim se

kakor danes. Nas kakih 20 zrinjskih strelcev je poslal kapitan, da zasedemo gozdič, ob katerem so morali Turki priti. Odšli smo prepevaje na grič, čeravno nam

duša ni bila vesela, saj smo šli v grozno nevarnost. Vsaki se postavi za svoj hrast in čaka. Moglo je biti krog polnoči. Mesec je stal nad Uno in gledal sem, kako se leskeče v vodi. Nakrat se začuje hrup in od daleč zažari nebo. Pogledam: na drugem vrhu gori cerkev. Kmalu se pojavi prah na cesti. Ni dvojbe, Turki so. Poklekнем za hrast in stavim puško na koleno. Že se izvije iz praha nekaj konjenikov. Dobro sem razločil turbane, in kopje jim

Vilharjev rojstni dom v Planini.

je sevalo v mesečini. Spredaj je jezdil neki možak vranca. Na sedlu sta mu viseli dve krvavi glavi. Srce mi zadrhti, kri zakipi. Čakaj! Naperim, izpalim. Turek zakriči „amen“ in pade vznak na zemljo, vranec se mu

seveda napenjajo vse sile, da bi kljub temu nalovili par koroških Slovencev, da bi prišli na katoliški shod. Morda se jim to tudi posreči: toda toliko je gotovo, da ti ne bodo imeli pravice, na shodu govoriti v imenu in kot zastopniki koroških Slovencev.

Proti „katoliškemu“ shodu sklicujeta za nedeljo narodno-napredna in socijalna-demokratska stranka po raznih krajih na Slovenskem shode vseh onih Slovencev, ki niso klerikalni. Več shodov bo tudi na Notranjskem. Zavedni Notranjci, udeležite se jih mnogoštevilno!

Volilna reforma je spravila klerikalce ravno pred „katoliškim“ shodom v precejšnjo zadrego. Koroški Slovenci, ki jih je prej ves svet imel za najzanesljivejši del klerikalne armade, so odpovedali pokorščino. Njihovo glasilo „Mir“ je zadnji čas v najostrejši borbi z ljubljanskim „Slovincem“ in klerikalnimi poslanci, posebno z dr. Šušteršičem. Kako o teh sodijo koroški Slovenci, priča sledeči odstavek v predzadnjem „Miru“: „Sedaj pa res ne vemo, ali naj verjamemo „Slovincu“ ali dr. Šušteršiču, ker sta oba enako verodostojna in nezmotljiva. Gotovo je le to, da se eden izmed njiju nesramno laže: kdo je tisti, o tem naj se pomenita sama med seboj.“ Vsa slovenska javnost razun kranjskih klerikalcev je s koroškimi Slovenci prepričana, da so dr. Šušteršič in njegovi pajdaši v odseku za volilno reformo žrtvovali koroške Slovence za to, da se jim

je na milost in nemilost izročila Kranjska. Klerikalci seveda tega nečejo pripoznati in se zvijajo kakor kača, če ji stopiš na rep. Žalibog pa imajo pri svojih izgovorih zelo kratek spomin, da jutri pozabijo, kar so danes rekli in tako so jim Korošci dokazali že cel kup laži. In takim ljudem naj Notranjci zaupamo?

Deželnozborska dopolnilna volitev za brežiški kmetski okraj se je vršila 21. t. m. Zmagal je klerikalni kandidat zdravnik dr. Jankovič z 820 glasovi. Njegov protikandidat Benjamin Kunej je dobil le 560 glasov. Tako je vedno bolj jasno, da pod imenom štajerske sloge le napreduje klerikalizem. Zavednejši kmetji, ki nočejo biti klerikalci, se obračajo proč od te politike in postajajo pristaši nemčurskega „Štajerca“. Če nočemo, da nam ne uskočijo vsi zavednejši slovenski kmetje na Štajerskem v nemčurski tabor, je zadnji čas, da se tudi na Štajerskem izpregovori s klerikalizmom odkrita in odločna beseda.

Na Bolgarskem so izbruhnili nemiri proti grškim priseljencem. Več mest je požganih in mnogo ljudi pobitih. Bolgarski narod se je uprl proti temu, da bi se pustil nadalje od prekanjenih Grkov, ki igrajo na Balkanu ulogu židov, gospodarsko izrabljati. Razmere so med Bolgarijo in Grško skrajno napete in ni izključeno, da pride do vojske med obema državama,

Na Ruskem trajajo nemiri dalje. Državne oblasti nimajo dovolj moči, da bi mogle ustaše ukloniti.

Dopisi.

Kako ravnajo z revežem na Dolenjskem?

Pod tem naslovom se nam piše: „Na to vprašanje dobimo iz sledečega stvarnega dogodka odgovor. — Matija Marinšek iz Gorenj, občina Bukovje pri Postojni, v zadnjem času tesar pri lesotržcu Jurca na postaji Straža si je lansko jesen pri dviganju pretrgal notranje dele trebušine. Prijavil se je „marod“ in dasi je sicer pri naši okrajni bolniški blagajni čudna navada, da mora vsak oboleli ud takoj v bolnico, so pri Marinšku napravili izjemo; zdravnik je rekel, da bo toliko tudi v domači postrežbi ozdravel. Bolehal je dlje časa, zdravniško spričevalo pa je dobil za 14 dni kot za delo sploh nezmožen. Namesto za 14 dni nakazane bolniške nagrade je dobil potem le za teden dni izplačani delni znesek. Ostanek je sicer opetovano urgiral, in dasi je to bilo decembra p. l., dotičnega denarja še do danes ni dobil. Ta slučaj nas sili, da pridemo ob priliki konečno na dan tudi z obilico drugih pritožb napram čudnemu gospodarstvu pri naši okrajni bolniški blagajni. Za danes sledimo Marinšku naprej. Marinšek je okreval in letos maja je šel na orožne vaje. Ker je čutil zadnje dni revmatizem, prišel je s posredovanjem vojaške oblasti v kopel na Dol. Toplice. Letám pa se ga je zopet lotila njegova že zgoraj omenjena trebušna bolezen; pripeljali so ga v bolnico v Kandijo, kjer je bil 29. maja operiran. V bolnici je ostal do 18. junija in se vrnil potem zopet

splaši in vleče v naglem diru polmrtvega jezdeca na stremenu. Blisk za bliskom zagori izza hrastov, vsi v trumo Turčinov. Tu pade konj, tam jezdec, pagani so zmedeni, kolnejo, vikajo. Mi smo stali visoko v hribu, oni pa so bili sami konjeniki. Več se nabere Turkov. Postavijo se pod gričem in začeli so streljati. Čul sem, kako strelice žvižgajo, kako veje pokajo, kako listje pada, ko so poslali dež strelc v naš gozdič. Tri so se zabodle v moj hrast, četrta je prodrla mojemu sosedu vrat. Na mestu je izdihnil. Naše puške so pošljale točo med Turke. Slednjič so skočili raz konje in kričeči „Alah“ naskočili brdo. Prve smo spravili na tla, a prišli so drugi, tretji, vedno več, po cesti pa se je zgrinjala cela množica. Imel sem še štiri naboje. Zakličem tovarišem, da se umaknimo v grad. Prepozno! Odrezali so nam pot. Umaknemo se proti Dubici. Iskali so nas po grmovju. Ali naj kar brezsmiselno poginem? Zavlečem se v grmičje, odkoder sem mogel dobro pregledati ves boj. Slednjič je začela goreti Dubica. Osvojili so jo Turki. Zjutraj sem stopil na cesto in krenil proti Kostanjici. Bilo je vse mirno. A naenkrat priletita za mano dva Bošnjaka. „Stoj“, zakliče prvi. Hotel sem se braniti, a ta čas mi izbije drugi puško z roke. Že je zamahnil, da mi odseka glavo, a drugi mu pravi:

„Pusti, Jusuf, prodamo ga v robstvo!“

(Dalje prih.)

nazaj v Toplice. Toda kmalu na to je zopet zbolel na operiranem delu, se vrnil zopet v bolnico nazaj (če se ne motim, k opetovani operaciji). Do tu torej je šlo po posebni dobrohotnosti od strani vojaške oblasti v Toplicah še vse dobro. Ali zdaj pride eden naših krščanskih županov na vrsto. Iz bolnice je Marinšek pisal domu svojim sorodnikom po denar za pot. Ker je upal, da denar takoj dobi in je bil že sposoben za pot domov, so ga iz bolnice odslovili. Marinšek je šel na pošto, a denarja ni. Svetovalo se mu je, naj gre k županu v Kandijo ter tam naprosi na račun svoje domovinske občine denar za pot, torej komaj nekaj pri 6 kronah. Marinšek je res šel k županu v Kandijo. Zastaviti je hotel svojo vojaško knjižico, a župan se je surovó zarezal nad njim: „Takih postopačev in falotov jaz ne podpiram, pejd delat, pa boš zaslužil.“ Vsi ugovori Marinškega, da je še le komaj iz bolnišnice prišel operiran, niso nič pomagali. Revež je šel k glavarstvu. Le tam so mu dali list s poveljem, naj gre s tem listom še enkrat k županu po denar. Ali tu še le je vbogi revež naletel. Ko je župan videl list od glavarstva se je oblastno zarezal: „Marš! na 100 takih pisem ne dam nič!“ Morda bi ga bil še ven vrgel, pa Marinšek je bil previden dovolj in še pravočasno odšel. Šel je zopet na glavarstvo in prosil za božjo voljo, naj ga rešijo, da bo mogel vsaj domu priti. A tam so rekli, da ne morejo ničesar pomagati. Prosil je še pri mestni občini; pa tam zopet župana ni bilo doma. Ves zdelan in zmučen je revež prišel na kolodvor. Treba je bilo prenočiti in nekaj zavžiti, a s čim? Usmilil se ga je dobrosrčni bivši mestni župan in sedaj posestnik kolodvorske restavracije g. Perko. Kar mu ni zaupalo ne glavarstvo ne katoliški župan z zaslužnim križcem v Kandiji, to mu je zaupal ta blag mož, vzal ga je pod streho, dal mu jesti in piti in na vse zadnje še sam brzojavil na dom Marinšekovih sorodnikov po denar. Kakor rečeno, za danes se vzdržujemo vsacega komentarja, ker je še več sličnih vnebovpajočih slučajev.“

Domače vesti.

Današnjemu listu je priložena št. 4 „Slovenskega tehnika“. — Danes tudi prinašamo sliko iz knjižice „Spomenica Miroslavu Vilharju“. Ta knjižica — ki naj si jo omisli vsak zavedni Notranjec — stane le 50 vin., ter se dobiva po vseh ljubljanskih knjigotržnicah ter pri odboru v Postojni kot založniku. Sezajte po tej spomenici, saj je čisti dobiček namenjen v pokritje troškov Vilharjevega spomenika.

Odlikovanje. Na londonski čebelarski razstavi je dobil srebrno državno kolajno g. Anton Žnideršič iz Ilirske Bistrice.

Cesarjev rojstni dan se je praznoval dne 18. t. m. z običajno slovesnostjo. Predvečer je bila slavnostna razsvetljava trga in bakljada z godbo; drugi dan pa v farni cerkvi slovesna maša, pri koji je sodelovala

vojaška godba. Ker zaradi slabega vremena ni imelo vojaštvo kakor druga leta svoje maše na prostem, udeležili so se poleg tukajšnjega c. kr. uradništva in občinskega zastopa tudi vsi oficirji 97. pešpolka cesarske maše v cerkvi.

Nadvojvoda Friderik je prišel v ponedeljek zvečer z brzovlakom v Postojno ter prenočeval v Grand hotelu. Drugi dan se je zgodaj odpeljal k vajam proti Cirknici. Popoldne so se mu poklonili c. kr. okr. glavar gosp. Št. Lapajne, c. kr. okrajni komisar L. Grasselli, c. kr. sodni svetnik g. Žužek, dekan g. Gornik in občinski zastopniki župan g. Pikel, trški načelnik g. A. Ditrich in deželni poslanec g. Arko. Občinski zastopniki so nadvojvodi izročili obširno spomenico glede železniške proge Postojna-Štanjel, glede stalne posadke v Postojni kakor tudi glede cestne zveze Postojna-Gorenje-Podkraj. Uresničenje vseh teh za Postojno in njeno okolico velevažnih zadev je v prvi vrsti odvisno od višje vojaške oblasti. Nadvojvoda je deputacijo prijazno sprejel in obljubil želje občine postojnske kolikor mogoče podpirati. Omenil je, da je napravil trg in njega prebivalstvo nanj najboljši vtis. Takoj potem odpeljal se je s svojim spremstvom v postojnsko jamo. Pred vhodom ga je pričakoval jamski odbor. Nadvojvoda si je ogledoval jamo z velikim zanimanjem in bil z obiskom jako zadovoljen. Na plesišču je igrala ob prihodu postojnska godba, na Kalvariji pa so zapeli pevci pevskega društva Postojna slovensko pesem. Ubrani glasovi lepe pesmi, doneči iz bajkovitih električno razsvetljenih višin krasne Kalvarije so visokega gosta vidno presenetili in razočarali. Ko so mu zapeli ob povratku iz jame tudi še na plesišču „Ustaj rode“, pozval je društvenega predsednika gosp. Ant. Ditricha in se mu za krasno petje toplo zahvalil. Trg je bil v zastavah, zvečer pa slovesno razsvetljen. — Nadvojvoda Friderik izročil je županu 100 K za postojnske reveže.

Slovenski znak. Kakor smo poročali, dala je napraviti narodna tvrdka Uršič & Lipej v Brežicah narodni znak, ki se prodaja v korist družbe sv. Cirila in Metoda in se je že od razprodanih znakov družbinemu vodstvu poslalo 50 kron. En znak stane 1 K, pri večjih naročilih se dovoli znaten popust. Notranjski trgovci se naprosijo, da prevzamejo prodajo slovenskega znaka. Pokažimo se povsod, da smo Slovenci! — Odbor za slovenski znak.

Narodni kolek družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani ter legitimacijske listke, komad po 1 K, ki jih je naši družbi v korist založilo akademično društvo „Sava“ na Dunaju, rabi odslej znana črkolilnica češke delniške družbe. Opozarjamo vse slavne slovenske tiskarne na to slovansko tvrdko, ki tako dejansko razumeva češko-slovensko vzajemnost. Ozirajte se pri svojih tozadevnih naročilih na njo. Saj nam vsem mora veljati: „Svoji k svojim“!

Nagla vremenska sprememba. Prav občutni jesenski mraz je nastal pretečeno nedeljo vsled nevihte in obilega deževja po Notranjskem. Toplomer, ki je

kazal prejšne dneve nad 20°, se je nagloma skrčil na 8 do 10° C in v ponedeljek zjutraj opazovati je bilo na mnogih krajih Notranjske celo slano, kar je za mesec avgust v naših krajih gotovo nekaj izvanrednega. Kakor posnamemo iz časniških poročil, je istočasno zapadel po visokih gorah sneg, tako n. pr. po Tirolskem gorovju do pol metra na debelo.

Prostovoljno gasilno društvo v Postojni vabi k tomboli, katero priredi v nedeljo, dne 26. avgusta 1906 na dvorišču hotela „Ribnik“ v Postojni. Začetek ob 4. uri popoldne. Ker je čisti dobiček namenjen v poplačilo dolga, se preplačila hvaležno sprejemajo.

Odbor požarne brambe v Sp. Idriji vabi k slavnostnemu blagoslovljenju brizgalne in gasilnega doma, ki se vrši na praznik, dne 8. septembra ob 3. uri popoldne. Nato se vrši na vrtu g. I. Kende veselica s petjem, godbo, srečkanjem in prosto zabavo. Sodeluje slavna društvena godba idrijska. Vstopnina 40 h za osebo, uniformirani člani raznih korporacij plačajo polovico. Preplačila se hvaležno sprejemajo. V slučaju neugodnega vremena se slavnost preloži na nedeljo, dne 9. septembra.

Iz Zagorja. Zagorje je počastilo Vilharja ob odkritju njegovega spomenika pač kakor se Zagorju spodobi proslaviti svojega probuditelja. Slavnosti se nas je udeležilo okoli 100. Sploh je bila udeležba iz zgornje Pivke kar ogromna. — Konj se je zadržal na paši Antonu Marinčiču iz Zagorja. Ta je pustil namreč konje vedno na nočni paši, ki je pri nas sploh prepovedana. Konj je imel oglavnico, a je pri tem s prvo nogo tako nesrečno zašel med vrvi, da se ni mogel rešiti.

Iz Košane. Veselica tukajšnjega pevskega društva je vkljub skrajno slabemu vremenu dobro izpadla. Posebno pohvalno pa moramo omeniti vrlih logaških tamburašev, ki so pod spretnim vodstvom g. kapelnika Tolazzija zares neumorno in krasno udarjali. Vrhu tega so pa tudi društvu poklonili 15 K za društveno zastavo. Slava jim!

Iz Rakeka. Na cesarjev rojstni dan se je ustrelil v srce prostak 27. pešpolka, ki je tukaj na vajah. Mrtev je bil takoj. Vzrok samoumora je neznan.

O požaru v Studencu se nam dodatno poroča: Dne 11. avgusta zjutraj ob 3. uri je pričelo iz dosedaj neznanega vzroka goreti v hiši Blaža Simčiča v Studencu št. 17. Ogenj se je naglo razširil, tu je pogorelo petero posestnikov. Blažu Simčiču je zgorela hiša, svinjak, 20 stotov sena in cela oprava; škode je 614 K, zavarovan je pri Slaviji za 540 K. Posestnici Neži Simčič je zgorela hiša, 30 stotov sena in nekaj oprave; škoda znaša 688 K, zavarovalnina Slavije znaša 600 K. Posestniku Zormanu Štefanu iz Studenca št. 18 je zgorela hiša in 200 stotov sena, poginila sta mu tudi dva prešiča. Zavarovan je bil za 1760 K, a škoda znaša 4472 K. Matiji Kanobelj iz Studenca št. 29 zgorela je hiša, hlev in šupa, ogenj mu je uničil tudi 500 stotov sena in enega junčka. Škode ima 5232 K, zavarovan je pri

vzajemni zavarovalnici za 2600 K. Posestniku Janezu Severju iz Studenca št. 19 je zgorela hiša, hlev, 150 stotov sena; škoda znaša 3130 K. Na lice mesta je došlo gasilno društvo iz Hruševja, 20 prisiljenec, ki delajo čez poletje v Orehku in moštvo žandarmerijske postaje v Razdrtem, katerim se je posrečilo ogenj s pomočjo vaščanov udušiti.

Iz Starega trga pri Ložu. Za nesrečne pogorelce v Starem trgu, katere je zadela huda katastrofa, je poslal na me v Ameriki bivajoči sovaščan 333 kron. Nabral jih je med drugimi našimi soobčani. V imenu vseh pogorelcev, katere so mi pri razdelitvi priporočali, se najtopleje zahvaljujem vsem, ki so kaj darovali, posebno pa še onemu, ki se je potrudil, da je to svoto nabral. Torej srčna hvala blagim rojakom v Ameriki. Ivan Štritof.

V Ilirski Bistrici „pri Korajžniku“ so popivali 14. t. m. nekateri možakarji. Seveda so bili vsi kmalu dokaj vinjeni. K mizi prisede tudi Štadlerjev sin iz Zarečja v roki držeč steklenico z neko tekočino. Kakor se je pozneje izkazalo, je bila steklenica napolnjena z „bakreno vodo“. V šali ponudi pijačo posestniku Primcu („Drgajolcu“) iz Ilirske Bistrice, rekoč: „Na, to pijačo pij, boš videl, kako je okusna!“ Primec, ki je bil pijan, izpije nekaj požirkov, a se kmalu na to zvrne na tla. Tekočina mu je razjedla drob in revež je umrl v groznih bolečinah.

V Knežaku so fantje na dan domačega cerkvenega patrona (Vel. Šmaren) prav imenitno plesali, četudi imajo zdaj imenitnega klerikalnega župana.

Narodno gospodarstvo.

Najboljše žito za kokoši je oves, ki ima v sebi vse snovi, ki jih te živali potrebujejo za hranjene telesa in za tvorjenje jajec. Skoro enake vrednosti je ajda, ki pa je predraga, da bi jo dajali, le za spremembo jo jim tu in tam lahko privoščimo. Ravno tako je tudi s pšenico, ki je posebno dobra za piščeta. Ječmen tudi dobro tekne kokošim. Koruza se navadno preveč uporablja, a ni posebno dobra, ker povzročuje, da se kokoši preveč zrede, debele kokoši pa malo ne-sejo. Koruzo je dobro dajati pozimi, ker povzročuje gorkoto, poleti pa kokošim potresajmo različna žita, ker jim sprememba hrane dobro de.

Sadje, ki ga v večjih množinah prodamo, je treba poprej izbrati, ker se enakovrstni pridelki bolje plačujejo, kot zmes različne vrednosti, tudi če bi bila ta iz najzlahtnejših vrst. Amerikanci so v tem oziru tako natančni, da sortirajo sadje ne le po različnih vrstah, ampak tudi po različni velikosti, teži in vnanji obliki. Ne smemo se torej čuditi, da Amerikanci svoje sadje po tako visokih cenah prodajo.

Svinje, ki ne marajo za svoje mladiče ali take, ki jim ne puste vedno sesati, ne smemo obdržati za rejo. Dokazano je namreč, da se te napake mnogokrat podedujejo in, da se kažejo pri naslednjih rodovih še v hujši meri. Svinjam, ki so preveč mirne, se ne ljubi vstati, če leže pujski pod njimi, zgodi se torej večkrat, da jih potlačijo. Tudi take svinje je boljše oddati mesarju.

Po svetu.

Potres v Ameriki. V četrtek 16. t. m. so doživeli v državi Čile silen potres, ki je mesto Valparaiso popolnoma uničil. Samo prvi dan so našli 82 potresnih sunkov. Takoj po prvem sunku je nastal grozen požar ki je uničil vse, kar ni že bilo razdejano po potresu. Samo v tem mestu je bilo menda ubitih 10.000 ljudi. Tudi v San Jago, glavnem mestu države Čile in več drugih mestih je potres ogromno škodo povzročil. Natančnih poročil glede obsega cele nezgode še ni, ker so vse brzojavne in telefonske, kakor tudi železniške zveze z mestom Valparaiso pretrgane ali uničene. Vkljub grozni nesreči, ki je zadela mesto, so se našli ljudje, ki izrabljajo občo zmešnjavo v to, da kradejo, ropajo in morijo. Ta potres je bil še hujši od onega, ki je letos razdejal mesto San Francisko.

Darovi za Vilharjev spomenik.

Gosp. Leben Iv., Spodnja Šiška, 1 K; g. Tone Pohorski pod »Narodni zbiralci v Oplotnici« 15 K; sl. godbeno društvo Idrija 24 K 55 vin.; g. Kocmur A., Rudolfovo, 4 K; gospe Paliaga Eliza, Bronetti Margareta in Petkovšek Ivana, vse v Rovinju, vsaka po 1 K. Srčna hvala!

Odbor za Vilharjev spomenik.

Loterijske številke.

Trst, 18. avgusta	47	66	50	7	27
Praga, 22. avgusta	20	85	18	42	63

Mala naznanila.

Vsaka vrstica v teh oznanilih stane 20 vin. Pri večkratni objavi se dovoli primeren popust. Denar je poslati naprej. Plača se lahko tudi s pismenimi znamkami.

Landauer, še dobro ohranjen se ceno proda v Postojni hišna številka 110.

Srnjaka samca, dve leti starega proda trgovec Ivan Vidmar v Črnem Vrhu nad Idrijo.

Kašelj. Kogar kašelj nadleguje, naj rabi okusne in olajšujoče **Kaiserjeve prsne karamele.** 2470 notarsko poverjenih spričeval nam dokazuje, kako uspešno se jih rabi zoper kašelj, hripavost, katar in zaslinjenje. — Zavitek 20 in 40 vinarjev. — Edino pristne so one, ki imajo varstveno znamko »Drei Tannen«. Zalogo ima **J. Hus**, lekarnar v Vipavi.

Cementne cevi razne velikosti so po zmernih cenah naprodaj pri Jos. Deklevi v Postojni.

Učenec in učenka se takoj sprejmeta v trgovino mešanega blaga Frana Zadnek v Senožečah.

Konjskega hlapca, v starosti 20—40 let, večšega tudi domačih del, sprejme takoj z mesečno plačo po dogovoru Karol Kovač, mesar in gostilničar v Starem Trgu pri Rakeku.

Mlin in stiskalnico (prešo) za sadni mošt in malo rabljena, večje vrste proda Leop. Meden, Igavas-Stari trg pri Rakeku.

Apno se bode razprodajalo od 4. septembra naprej. Cena po dogovoru med posameznimi posestniki. **Gospodarski odsek na Razdrtem.**

D i j a k e

iz boljših hiš sprejme na dobro hrano ter lepo in zračno stanovanje mestni učitelj. Posebna soba ter strogo nadzorstvo.

Ponudbe sprejema A. A. Prečne ulice številka 2. II. nadstropje, Ljubljana.

Št. 10301.

Razpis.

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu z dveletnim slovenskim poukom je oddati

pet deželnih ustanov

za prihodnje šolsko leto 1906/1907 (ozir. tudi za 1907/1908), ki se začne dne 3. novembra t. l.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja ter so z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost gre tistim mladeničem, ki ostanejo, dovršivši šolo na Grmu, gotovo na svojem domu in se bodo pečali s kmetijstvom, vinarstvom in sadjarstvom.

Učenci z ustanovami imajo hrano, stanovanje in pouk v šolskem posloju **brezplačno**, za obleko, živотно perilo, obuvale in za šolske potrebščine pa si morajo sami skrbeti.

V šolo se sprejemajo tudi **plačujoči in zunanji** učenci.

Plačujoči učenci plačujejo za hrano po 80 h na dan in po 40 K šolnine na leto ter stanujejo brezplačno v zavodu. Za vse druge potrebščine si morajo sami skrbeti.

Zunanji učenci (eksternisti) stanujejo zunaj zavoda in plačujejo po 40 K šolnine na leto.

Vsi učenci imajo uniformo, ki si jo morajo sami plačati.

Hrano je plačevati naprej v mesečnih obrokih, šolnino pa v dveh letnih obrokih tudi naprej.

Prošnje svojeručno pisane in kolkovane s kolkom za 1 K, je poslati

do 20. septembra t. l.

vodstvu kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

Vsaki prošnji je priložiti **rojstni list**, spričevalo o dovršeni ljudski ali kaki višji šoli, **zdravniško potrdilo o trdnem zdravju in spričevalo županstva in župnega urada o lepem vedenju** prosilca.

Prošnji za sprejem proti plačilu je pridejati **obvezno pismo** (reverz) starišev, oziroma varuha zaradi vzdrževanja učenca.

Vsak prosilec mora delati sprejemno izkušnjo iz slovenskega jezika in iz priprostega računstva. Od uspeha te izkušnje je odvisen sprejem v šolo.

Kdaj bo delati sprejemno izkušnjo, naznani vodstvo vsakemu prosilcu posebej.

Učenci, ki dovrše šolo z dobrim uspehom, imajo pri vojaščini pogojno pravico le do dveletne prezentne službe. Ako namreč zadoste svojim vojaškim dolžnostim prve dve leti brez graje ter dokažejo, da bodo po izstopu iz prezentne službe kmetovali na svojem ali svojih starišev domu, smejo na podstavi odredbe vis. c. kr. vojnega ministrstva z dne 22. julija 1905, številka 4643, prositi proti koncu drugega vojaškega leta, da se jim odpusti tretje službeno leto.

Deželni odbor kranjski.

V Ljubljani, 17. avgusta 1906.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
 ————— dopoludne. —————

☐☐☐

Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osebni kredit po 6%.

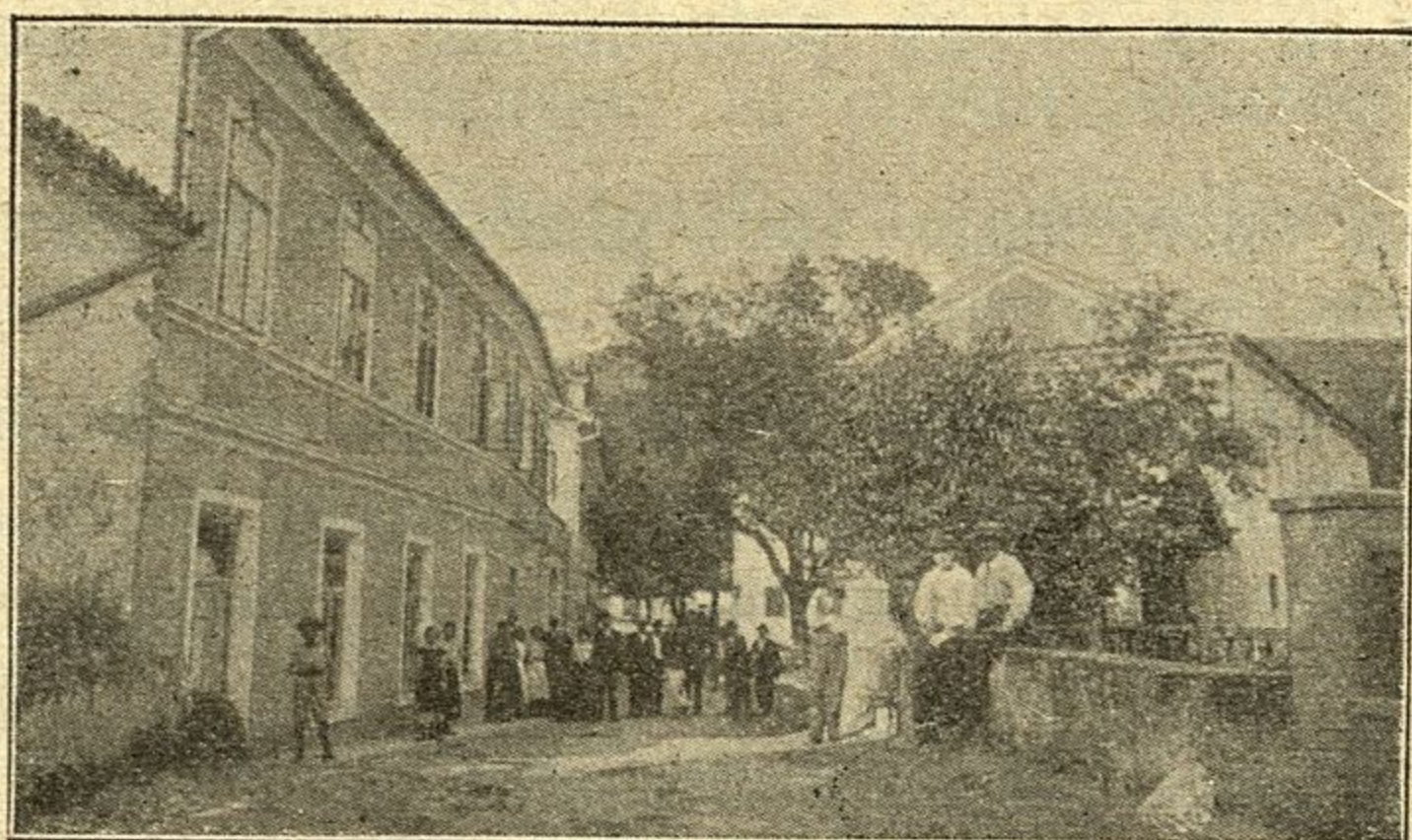
☐☐☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**, posojila se izplačujejo le ob **petkih**.

Dobroznani

Hôtel TOMŠIČ

Ustan. 1. 1885

Gostilniški vrt s prijazno utico.

Ilir. Bistrica

priporoča:

pristna vina in izborna pivo.

Dobra kuhinja.

Zmerne cene.

————— **Prenočišča** —————

za p. n. gg. goste po zmernih cenah.

Najnovejše moderno opremljeno kopališče tik hôtela.

LJUBLJANA
 Pred Škofijo 3

JOSIP KORDIN

LJUBLJANA
 Pred Škofijo 3

priporoča

● svojo bogato zalogo vsakovrstnih zanesljivih semen ●

kakor: črne do m če, lucerne in rudeče detelje, esprsete, veliknske rumene, rudeče in bele pese, in korenje za krmo. Raznih semen graha, vseh vrst trav: rafijevo liče, travnišnice, mešane za suho in mokro zemljo, jesenska repa, vse vrste solate, kakor sploh vseh kuhinjskih zelišč in kmetijskih semen po nizkih cenah.

Poštnim potom izvršujejo se naročila točno in solidno.

Zahtevajte povsod „Kavin pridatek v korist družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“.

Naroča se pri Ivanu Perdanu v Ljubljani.

Notranjci, rabite narodni kolek v korist družbe sv. Cirila in Metoda!

Pivovarna „G. AUER-jevi dediči“

v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12.

priporoča svoje izvrstno marčno in na bavarski način varjeno pivo

————— v prid družbe sv. Cirila in Metoda. —————

Zaloge na Notranjskem so: v Idriji (založnik gosp. Franjo Didič, posestnik i. t. d.), v Št. Petru na Krasu (založnik gosp. Anton Rebec, vinotržec), v Prestranku (založnik „Mlekarska zadruga“) in v Žireh (založnik gosp. Matija Gostiša, posestnik).

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

Karol Jelovšek

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

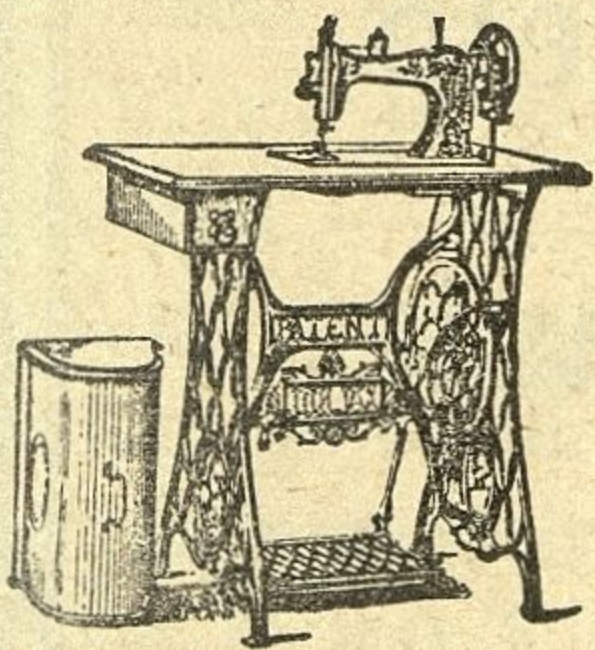
Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

IVAN JAX & sin v Ljubljani

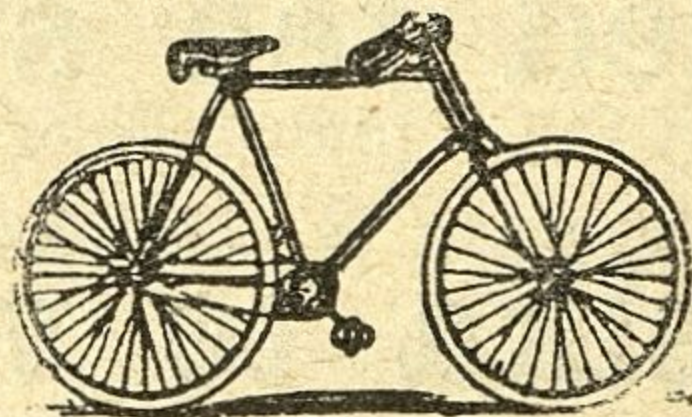
Dunajska cesta 17

priporočata svojo bogato zalogo

šivalnih
strojev,
voznih koles
in
pisalnih strojev.

Pouk v šivanju in vezenju na stroje brezplačen.

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

zobozdravnik

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

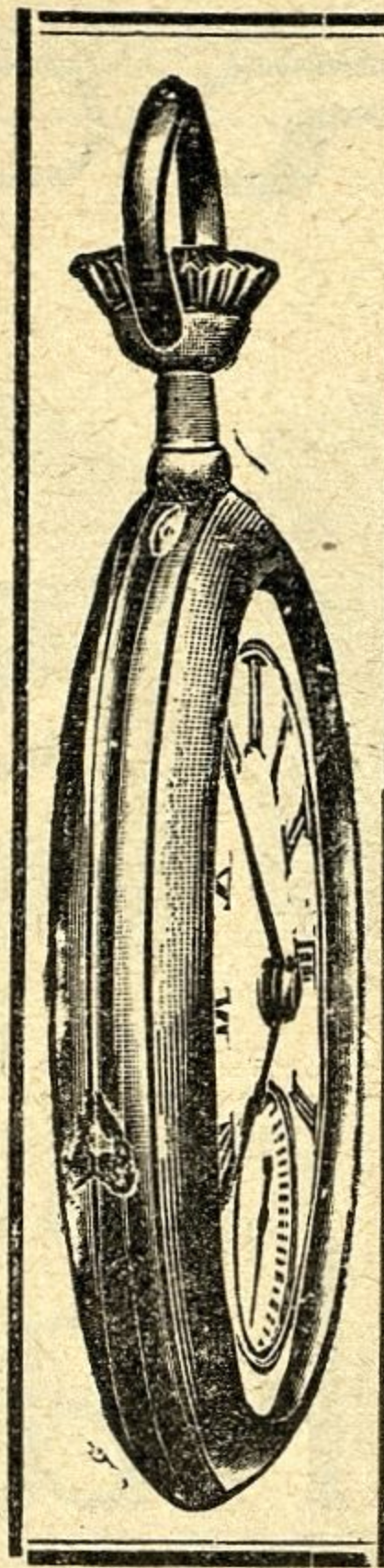
Amerik. zobg.
Vsa zobotehnična dela

O. SEYDL

izvršujejo.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

Zahtevajte cenike zastoj in poštine prosto.

Franc Čuden

najstarejša eksportna tvrdka na debelo in drobno.

U r a r

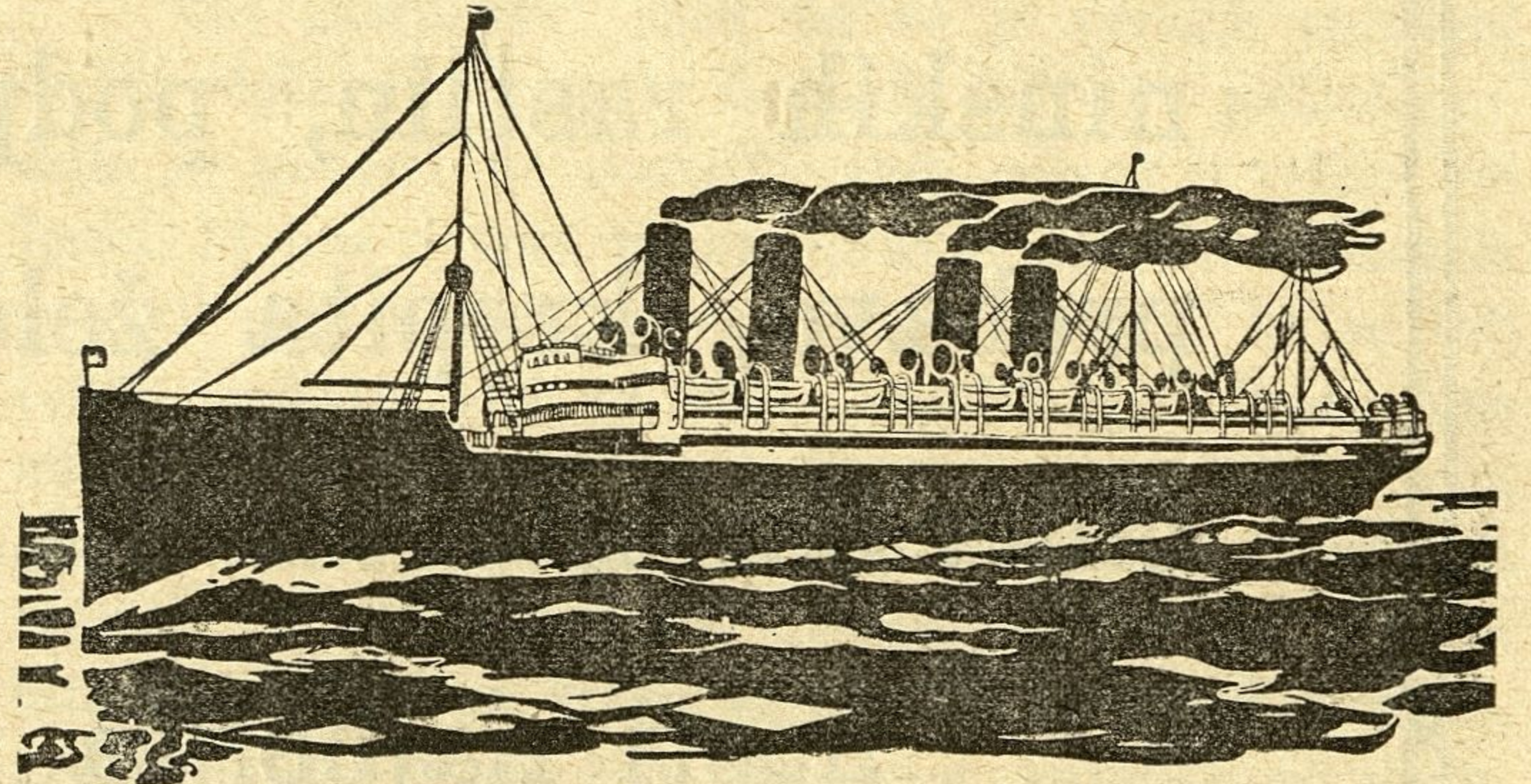
in trgovec zlatnine in srebernine, delničar prvih združenih tovarn ur »Union« v Bielju, Genovi in Glashütte.

POZOR!

BERITE!

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz BREMNA v NEW-YORK

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm der Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori navednega parobrodnege društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARDU TAVČARJU

KOLODVORSKE ULICE ŠT. 35.

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. — Vsa pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in brezplačno. — Postrežba poštena, rečna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Kolorado, Mexiko, Kalifornijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno. Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Kolombo, Singapore, v Avstralijo i. t. d.

Rastlinski liker
in
rastlinska grenčica
„Jelen“

sta sestavljena iz najzdravilnejših planinskih rastlin, podpirata in pospešujeta prebavo, krepita želodec in z njim celo človeško telo ter sta vsled teh svojih lastnosti najboljša izdelka te vrste.

...

Edini izdelovatelj:

Anton Jelenec v Idriji,

imetelj rastlinske destilacije „JELEN“.